

MEMORIA

BIULETYN FUNDACJI „QUOMODO”

im. Króla Stanisława Leszczyńskiego

Pamiętamy

Vol. I (I) 2010 wydanie cyfrowe – periodyk – jako e-Biuletyn w formacie PDF
pro publico bono

TESTAMENT POLITYCZNY CARA ROSJI PIOTRA I

WIENIAWA QUOMODO SCRIPTORIUM
MMX

Piotr I Aleksiejewicz Wielki, *Пётр I Алексеевич* (ur. 30 maja/9 czerwca 1672 w Moskwie, zm. 28 stycznia/8 lutego 1725 w Sankt Petersburgu). Syn Aleksego (1645-1676), z dynastii Romanowów.

Po śmierci swego przyrodniego brata, bezdzietnego cara Fiodora III, wiosną 1682 r., Duma bojarska okrzyknęła go carem. Pominięto przy tym prawo do tronu jego starszego brata przyrodniego, chorowitego Iwana Aleksiejewicza. W imieniu 10-letniego Piotra I rządziła przez 3 tygodnie regencja, złożona z jego matki-Natalii Kyryłownej Naryszkina i jej rodziny. W maju 1682 r. stronnictwo Miłosławskich doprowadziło w Moskwie do wybuchu buntu strzelców, w efekcie którego ogłoszono współrządy dwóch nieletnich braci-Iwana V (jako "pierwszego cara") i Piotra I (jako "drugiego cara"). W imieniu obu braci rządy regencyjne objęła ich starsza siostra, carewna Zofia Aleksiejewna. W 1689 r., w wyniku kolejnego przewrotu, samodzielne rządy objął Piotr I oraz stronnictwo Naryszkina.

Dzieje

Piotr I otrzymał staranne wykształcenie, w młodości nauczył się języka niderlandzkiego i niemieckiego, interesowały go szczególnie zagadnienia wojskowe i techniczne. Był pierwszym z carów rosyjskich, który podróżował za granicę. W 1697 uczestniczył incognito w wyprawie do krajów zachodnioeuropejskich pod nazwiskiem Piotr Michajłow. Odwiedził wówczas kraje Rzeszy, Holandię oraz Anglię, spotkał się z wieloma monarchami europejskimi, poznał stosunki społeczne krajów zachodnioeuropejskich, ich osiągnięcia techniczne, organizację społeczeństwa. Odwiedził podczas tej podróży między innymi Gdańsk, bawiąc w Gęsiej Karczmi.

Reformy wewnętrzne

Po powrocie z rekonesansu zagranicznego Piotr I zainicjował wdrażanie szerokich reform, mających na celu unowocześnienie państwa. Wprowadzane na przestrzeni wielu lat reformy dotyczyły wojska, administracji i gospodarki państwa, a także oświaty, kultury i cerkwi. Jednak jako pierwsze wprowadzone zostały zmiany w zakresie obyczajowości. Bojarzy zostali przymuszeni do skrócenia szat i ogolenia bród, w ogóle brody mogli nosić tylko duchowni, chłopci i kupcy, ci ostatni za specjalną opłatą. Zaprowadzono naukę tańców zachodnich, wprowadzono palenie tytoniu itp.

Piotr I zreformował armię, przez coroczny obowiązkowy pobór do służby stałej w regularnej armii. Przy pułkach gwardyjskich utworzył szkoły kadetów, gdzie młodzi szlachcice zdobywali szlify oficerskie. Wprowadził nowy podział administracyjny, dzieląc kraj na gubernie, prowincje i dystrykty, a także zmiany w systemie zarządzania miastami, tworząc magistraty z burmistrzami na czele. Zreformował zarząd centralny państwem tworząc Senat Rządzący oraz kolegia. Na czele

nowych urzędów umieszczał podległych sobie ludzi, utrwalając w ten sposób absolutyzm carski i centralizację władzy. Zbudował nową stolicę - Sankt Petersburg.

Żywo interesował się sprawami gospodarczymi, dbał o rozwój manufaktur i handlu, w obrotach z zagranicą stosował politykę protekcyjną. Zorganizował sieć szkół świeckich na poziomie elementarnym. Utworzył Akademię Nauk. Zreformował dotychczasowy alfabet - cyrylicę, tworząc w ten sposób nowe pismo - grażdankę. Podporządkował też państwu cerkiew prawosławną, przez co Rosja przejęła kulturową tradycję Bizancjum. W 1721 w miejsce wakującego od 1700 patriarchatu moskiewskiego wprowadził podporządkowany państwu Świętobliwy Synod Rządzący. Wprowadził kalendarz juliański w miejsce stosowanego dotychczas w Rosji kalendarza bizantyjskiego, liczonego "od stworzenia świata". Kalendarz juliański stosowany był wtedy tylko w krajach protestanckich - świat katolicki przeszedł na kalendarz gregoriański już 100 lat wcześniej.

W 1724 wprowadził podatek pogłówny, który był podstawowym źródłem dochodów monarchii rosyjskiej do 1887.

Polityka zagraniczna

Jednak głównym celem, jaki wytyczył sobie Piotr I było zdobycie dostępu Rosji do ciepłych mórz, to jest do Bałtyku i Morza Czarnego. Już w 1696 r., w porozumieniu z Świętą Ligą, urządził wyprawę wojenną przeciwko Turcji i zdobył port-twierdzę Azow, u ujścia Donu do Morza Azowskiego, który stracił po 15 latach (1711) w wyniku zawarcia tzw. pokoju pruckiego (nad rzeką Prut). Na dalszą ekspansję na wybrzeża Morza Czarnego w tym czasie Rosjanie nie mogli sobie jednak pozwolić, wobec braku na zachodzie Europy koalicjantów do wojny z Turcją.

W 1700 r. Rosja wzięła udział w III wojnie północnej (1700-1721), w ramach koalicji antyszwedzkiej, w skład której wchodziły też Dania, Prusy, Rzeczpospolita (od 1704) i Saksonia. Wojna rozpoczęła się w 1700 r. od zwycięstw wojsk szwedzkich Karola XII w Kurlandii, po czym Szwedzi okupowali prawie całe terytorium Polski i Litwy.

Kilkuletni pobyt wojsk szwedzkich w Rzeczypospolitej i Saksonii, Piotr I wykorzystał na powiększenie i dobrojenie swych armii. W 1712 otrzymał Order Orła Białego. Zadbał zwłaszcza o rozbudowę i unowocześnienie artylerii, niwelując dotychczasową przewagę Szwedów w tym względzie. Kontynuując działania wojenne na terytoriach nadbałtyckich Rosjanie zdobyli południowe wybrzeża Zatoki Fińskiej, aż do Jeziora Ładoga, oraz twierdze Dorpat i Narwę. W 1703 r. u ujścia rzeki Newy rozpoczęto budowę twierdzy Pietropawłowskiej, jako załazek nowego miasta portowego Sankt Petersburga. W 1705 całą Rzeczpospolitą sterroryzowała wiadomość o zabiciu przez pijanego cara przełożonego bazylianów w Połocku. W 1705 wydatki wojskowe Piotra I pochłonięły 96% budżetu państwa rosyjskiego.

Dopiero wiosną 1708 r. Szwedzi ruszyli z Rzeczypospolitej na rozprawę z Rosją. Lecz tym razem, po kilku, jeszcze zwycięskich, potyczkach, po przejściu ciężkiej, mroźnej zimy na Ukrainie, zostali rozbici 8 lipca 1709 r. w bitwie pod Półtawą. Po niej Szwedzi wycofali się z terenów rosyjskich i

Rzeczypospolitej. Jednak wojna rosyjsko-szwedzka była nadal kontynuowana. Trzecia wojna północna zakończyła się w 1721 r. pokojem w Nystad.

Rosja w jego wyniku uzyskała szeroki dostęp do Bałtyku i możliwość rozwoju swej floty, oraz nieograniczonego handlu z całym światem. Piotr I Wielki zrealizował więc swój plan otwarcia dla Rosji „okna na świat”. Kontynuował też intensywnie budowę Sankt Petersburga i już w 1712 r. przeniósł do tego miasta stolicę imperium. W dniu pokoju nysztadzkiego przybrał tytuł cesarza Wszechrosji.

Po zwycięstwie połtawskim Piotr I mógł już względnie swobodnie przystąpić do realizacji swego drugiego wielkomocarstwowego celu, jakim było wyparcie Turków za Morze Czarne. To też już w 1710 r. rozpoczął działania wojenne przeciw nim w Mołdawii, zresztą po wcześniejszym wypowiedzeniu Rosji wojny przez Wysoką Portę. Nie uzyskał jednakże powodzenia i szybko wycofał się z wojny, zawierając pokój za cenę oddania Turcji twierdzy Azow nad Donem, zniszczenia kilku innych oraz znacznej kontrybucji. Oczywiście strategiczny cel jej pokonania pozostał bez zmian, lecz jego realizacja zajęła jeszcze siedemdziesiąt lat.

Również nęcącym i perspektywicznym celem Rosji było opanowanie i kolonizacja północnej i środkowej Azji. Piotr I w 1717 r. podjął ekspedycję wojskową do Azji Środkowej, a na flance południowej wszczął wojnę z Persją, zdobywając dla Rosji pas terenów wzdłuż południowych brzegów Morza Kaspijskiego.

Następczynią Piotra została jego żona Katarzyna I.

Źródło: Wikipedia http://pl.wikipedia.org/wiki/Piotr_I_Wielki

TESTAMENT POLITYCZNY CARA ROSJI PIOTRA I

Z początkiem XIX w. opublikowano tekst rzekomego testamentu politycznego Piotra I. Między innymi zawarty on został w książce „La Pologne historique, littéraire, monumental et illustrée” wydanej w Paryżu, w 1839 r. przez Leonarda Chodźkę. Snuto różne przypuszczenia co do osoby autora dokumentu. Powszechnie wykluczano jednak autorstwo samego Piotra I.

Nie brakowało głosów, że twórcą falsyfikatu był cesarz Francuzów - Napoleon I. Najbardziej prawdopodobna wersja przypisywała autorstwo kawalerowi d'Eon (Charlesowi de Beaumont), który w latach 1755-1760 był tajnym agentem dyplomatycznym króla Ludwika XV na dworze rosyjskim i szpiegował poczynania francuskiego rezydenta. D'Eon chciał się czymś wyróżnić w swej służbie i sam zostać ambasadorem Francji. Nb. udało mu się na krótko dopiąć celu i w 1762 r. został rezydentem francuskim pełniąc tę funkcję do momentu obalenia Piotra III przez Katarzynę II.

Rzekomy testament Piotra I składał się z czternastu punktów, które albo powtarzały rzeczy powszechnie znane, albo też odwoływały się do pobożnych życzeń Zachodu, chcącego wywołać i podtrzymać niechęć do imperium rosyjskiego, zamierzającego - jak mówiono wówczas - podporządkować sobie stopniowo całą Europę.

TREŚĆ TESTAMENTU

1. Wprowadzając do Rosji europejskie obyczaje i formy rządu nie cofać się przed żadną ewentualnością, a nawet - użyciem siły.
2. Utrzymywać imperium w stanie nieustannego napięcia przez angażowanie się w

coraz to nowe wojny, by zahartować żołnierzy i nie dać wytchnienia poddanym.

3. Starać się o rozszerzenie granic Rosji, zwłaszcza na północy i południu.
 4. W Anglii, Danii i Brandenburgii podsycać nastroje niechęci do Szwecji, by tamtejsze dwory przez palce patrzyły na kolejne zdobycze rosyjskie.
 5. Zainteresować dwór austriacki w wygnaniu Turków z Europy i pod tym pretekstem utrzymywać stałą armię oraz budować stocznie na wybrzeżach czarnomorskich, posuwając się stopniowo w stronę Konstantynopola.
 6. Podtrzymywać stan anarchii w Rzeczypospolitej, wpływać na przebieg sejmów **i wybory monarchów**, a na koniec - całkowicie ją sobie podporządkować.
 7. Utrzymywać jak najlepsze stosunki z Anglią.
 8. W drodze wojny doprowadzić do upadku Persji, a następnie odbudować handel lewantyński, ponieważ handel z Indiami ma znaczenie światowe.
 9. Mieszać się, nie bacząc na użyte środki, w spory europejskie zwłaszcza między poszczególnymi państwami niemieckimi.
 10. Podtrzymywać dobre stosunki z Austrią, mówić głośno o jej roli kierowniczej wśród państw niemieckich i w sekrecie montować przeciw niej opozycję.
 11. Na małżonki wielkich książąt z domu panującego w Rosji wybierać księżniczki niemieckie, zwiększając w ten sposób swoje wpływy na bieg spraw środkowoeuropejskich.
 12. Rozszerzać wpływ na ludność prawosławną znajdującą się poza granicami imperium rosyjskiego, przybierać rolę jej opiekuna, by tą drogą ułatwić podporządkowanie sobie Turcji, a później – Polski.
 13. Doprowadzić do wojny między Austrią a Francją, w której winny wziąć udział wszystkie dwory europejskie i pamiętając, że w wojnie tej będzie chodziło
-

o panowanie nad kontynentem, a później - nad światem.

14. Opowiedzieć się za Austrią, a następnie przerzucić "hordy Azjatów" do Europy. Flota rosyjska przewiezie je na Morze Śródziemne i Ocean Atlantycki, one zaś opanują Włochy, Hiszpanię i Francję, wybiją część ludności, a resztę przesiedlą na Syberię, co przyczyni się do jej zagospodarowania. Regularna armia rosyjska nie będzie miała wówczas żadnego kłopotu z opanowaniem całej E'uropy.

KONIEC

Źródło: W.A.Serczyk „Piotr I Wielki”

Wydawnictwo
„WIENIAWA QUOMODO”
www.wieniawa.quomodo.org.pl

wydanie cyfrowe PDF

© 2010 Fundacja im. Króla Stanisława Leszczyńskiego
„QUOMODO”

AD MMX

WIENIAWA

QUOMODO

